

Notat

Systemansvarliges rammer for håndtering av forbruks- og produksjonstilknytninger med vilkår

Dokumentet sendes til:

Bransjen for innspill

Saksbehandler/Adm. enhet:

Anders Grønstedt/ GDP

Sign

Ansvarlig/Adm. enhet:

Nils Martin Espegren / GDP

Sign:

Til orientering:

Dokument ID:

Dato: 7.juni 2021

Bakgrunn

RME og OED har de siste årene jobbet med et nytt regelverk for tilknytning med vilkår. Det er nå etablert gjeldende regelverk som åpner for tilknytning med vilkår om utkobling eller reduksjon for både produksjon og forbruk. Det er kunde og netteier som frivillig kan inngå slike avtaler som alternativ til tilknytning på ordinære vilkår. Hensikten er bedre utnyttelse av nettet og raskere og/eller rimeligere tilknytningsløsninger i tilfeller hvor det ligger til rette for dette.

RME og OED har pekt på at avtaler mellom netteier og kunde for tilknytninger med vilkår skal avklares med Statnett som systemansvarlig. Bakgrunnen er å understøtte systemansvarliges ansvar for sikker drift og effektiv utnyttelse og utvikling av kraftsystemet (fos § 23). I mange tilfeller må netteiere avklare kapasitet i overliggende nett med Statnett som netteier. Statnetts praksis og prosess for tilknytning er beskrevet nærmere [på våre nettsider](#)¹, og er ikke en del av dette notatet.

Systemansvarlig (vi) beskriver i dette notatet våre rammer for vurdering og behandling av avtaler om forbruks- og produksjonsbegrensning. Regelverket for slike vilkår er nytt. Våre vurderinger baserer seg derfor på vår generelle kunnskap før vi har fått konkrete erfaringer. Vi ser det derfor som naturlig at vi vil utvikle og tydeliggjøre vår praksis ettersom vi og nettselskapene vinner erfaringer med de nye ordningene.

¹ <https://www.statnett.no/for-aktorer-i-kraftbransjen/nettkapasitet-til-produksjon-og-forbruk/dette-er-tilknytningsprosessen/>

Prinsipper

Våre prinsipper baserer seg på vurderingene vi gav i våre høringsinnspill til ordningene. Videre legger vi vekt på **hvor begrensningene i nettet oppstår ved tilknytning, ikke på hvilket nettnivå kunden vil ha tilknytning**. Det har sammenheng med at systemansvarlig skal håndtere alle flaskehalsen i regional- og transmisjonsnettet (fos § 5).

Vurderingen av avtaler om vilkår er ikke til erstatning for andre etablerte rutiner. Rutinene og prinsippene for vurdering av tilknytning, konsesjonsprosess og innmelding før idriftsettelse gjelder uavhengig av avtale om vilkår.

Avtaler skal ikke være til hinder til for at kunden (produsent eller forbruker) kan bidra med fleksibilitet i Statnetts markedsløsninger eller etterleve forpliktelser overfor systemansvarlig. Dette innebærer at kunden selv er ansvarlig for ikke å selge tjenester den etter tilknytningsavtalen ikke kan levere. Nettselskapet på sin side bør ved utforming av avtale forsøke å unngå begrensninger som kan komme i konflikt med markedsdeltagelsen. I saker hvor kunden eller nettselskapet er usikre på hvordan dette kan gjøres i praksis, oppfordrer vi til å ta direkte kontakt med systemansvarlig om dette.

Nettbegrensninger og driftskoordinering påvirker ofte mange nettselskap. Systemansvarlig vil legge vekt på at forslagene til løsninger for tilknytninger er omforent mellom berørte nettselskap. I tilfeller hvor bruk av vilkår gjør det nødvendig med omforente løsninger legger vi til grunn at dette er avklart på forhånd og dokumentert før systemansvarlig blir involvert. Vi forutsetter også at vurderingen av om tilknytningen er driftsmessig forsvarlig er utført og avklart med overliggende netteier.

I den videre vurderingen skiller vi ikke på vilkår som er ment for å gi tilknytning inntil tiltak for å gjøre tilknytningen driftsmessig forsvarlig er på plass og varige tilknytninger med vilkår. Historien har vist at nettløsninger som var ment som midlertidige kan vare svært lenge. Samtidig vil mulig utvikling i kundens preferanser og utfall av konsesjonsbehandling medføre at både hva endelig løsning blir og når den vil komme plass, være usikkert. Vi vil derfor ta utgangspunkt i at tilknytning med vilkår kan bli permanent, men i den enkelte sak naturligvis se hen til konkrete forhold.

Generelt om produksjon

For produksjon legger vi til grunn at RMEs beskrivelse av plikter og krav er overholdt². Vi legger videre til grunn at kunden følger opp sine forpliktelser og rettigheter etter fos § 8 og [retningslinjene](#) for disse bestemmelsene. Dette betyr i praksis at avtalen må ha varslingsrutiner for behov for nedregulering som gjør produsentene i stand til å sende systemansvarlig oppdaterte produksjonsplaner innen angitt frist. Da det pt er konsesjonærens balanseansvarlige som sender disse planene til systemansvarlig, må avtaleparten (den som tilknyttes nettet) dokumentere hvordan de vil involvere balanseansvarlig i prosessen knyttet til nedregulering.

² [Tilknytning av produksjon med vilkår - NVE](#)

(<https://www.nve.no/reguleringsmyndigheten/nettjenester/nettilknytning/tilknytningsplikt/tilknytning-av-produksjon-med-vilkar/>)

Systemansvarliges vurdering av begrensninger på ulike nettnivå

Når vi diskuterer begrensninger videre mener vi fysiske begrensninger, eksempelvis flaskehals, spenning eller kortslutningsytelse, som gjør at nettselskapet vurderer tilknytningen til å ikke være driftsmessig forsvarlig. De videre vurderinger er knyttet til **hvor i nettet begrensningen(e) ved tilknytningen oppstår. Ikke hvilket nettnivå kunden ønsker tilknytning**. Videre ser vi på tilfeller der begrensninger er lagt til ett nettnivå. I noen tilfeller er nettbegrensningene mer sammensatte og komplekse. I slike tilfeller ønsker systemansvarlig å vurdere sakene nærmere.

Tilknytning med begrensninger i **distribusjonsnettet**

Som nevnt strekker ikke systemansvarlig sitt ansvar for flaskehalshåndtering seg ned til distribusjonsnettet. Systemansvarlig følger derfor ikke opp driften på dette nettnivået. Vår vurdering er derfor at bruk av avtaler for håndtering av nettbegrensninger i distribusjonsnettet ikke er nødvendig å avklare nærmere med systemansvarlig. Så lenge de generelle prinsippene blir fulgt trenger ikke slike avtaler sendes systemansvarlig for vurdering.

Tilknytninger med begrensninger i **regionalnettet**

Systemansvarlig er ansvarlig for flaskehalshåndtering i regionalnettet. Ansvarer inkluderer å vurdere behov for spesialreguleringer, hoppe over bud som kan forårsake driftsutfordringer for regionalnettseier samt muligheten til å vedta koblingsbildet eller installere systemvern. Når tilknytningsavtaler med begrensning skal benyttes må derfor forholdet mellom netteiers bruk av begrensning og systemansvarliges ansvar klargjøres. Frem til vi har mer erfaring med bruk av slike avtaler ser derfor systemansvarlig behov for å vurdere **alle** tilknytningsavtaler der begrensningen ligger i regionalnett. Systemansvarlig vil i sin vurdering fokusere på hvordan avtalen skal håndteres operativt.

Systemansvarlig er positiv til avtaler mellom netteier og kunde under følgende forutsetninger:

- Netteier følger opp begrensningen og gjør nødvendige tiltak for å overholde nettbegrensningene ved intakt nett og ved driftsstanser.
- Systemansvarliges virkemidler blir ikke nødvendig for å overholde nettbegrensningene som kan eller vil oppstå som følge av tilknytningen.
- Avtalen er forelagt systemansvarlig i tilstrekkelig tid før inngåelse slik at systemansvarliges vurdering kan påvirke innhold i avtalen, eventuelle tekniske løsninger og hvorvidt avtalen gjør tilknytningen driftsmessig forsvarlig.
- Tilknytning med vilkår bør i første omgang brukes enkelt. Med det mener vi håndtere begrensninger i nettområder hvor driften ved intakt nett, ved feil og ved driftsstanser er lett overskuelig.
- Spesielt hvis nettselskapet ønsker å bruke automatikk må driftsbilde og antall berørte aktører være oversiktlig både i plan, drift og ved feilretting.

Vi oppfordrer netteiere som ønsker å benytte slike avtaler om å foreslå løsninger innenfor dette mulighetsrommet.

Tilknytning med begrensninger i **transmisjonsnettet**

I dette notatet har vi vektlagt beskrivelse av saker hvor begrensningen ligger i distribusjons- eller regionalnettet. Dette har vi gjort for raskest mulig å gi avklaringer for netteiere som er klare for å inngå avtaler og som trenger avklaring på systemansvarligs rammer. I transmisjonsnettet er eller vil snarlig Statnett være eneste netteier. Statnett som netteier har igangsatt arbeid med å vurdere bruken av vilkår for transmisjonsnettet. Systemansvarlig bidrar i dette arbeidet. Tilnærming og rammer for slike avtaler vil kommuniseres så snart det er klart.

Prosess

Statnett har igangsatt arbeid med å etablere prosess for netteieres og systemansvarliges behandling av vilkår om begrensning. Disse må ha koblinger til hverandre. Vi har ikke kommet langt nok i arbeidet pt. til å gå nærmere inn på hvordan prosessen blir. Vi vil likevel fremheve ett forhold som uansett blir viktig for å finne gode løsninger. **Vi oppfordrer nettselskap som vurderer bruk av vilkår for begrensninger i regionalnettet til å komme tidlig i dialog med oss.**

Status juni 2021 er at mange selskaper står klare med utkast til avtaler og tilknytninger som de ønsker å realisere med bruk av begrensninger. Inntil videre bes alle nettselskap å benytte eksisterende kontakt med Statnetts tilknytningsansvarlige eller sende epost til fos@statnett.no med emnetittel "tilknytning med vilkår om begrensning" så raskt som mulig for eventuell veiledning og behandling av avtalen.

Videre prosess og rammer på utvikles og klargjøres i samarbeid med bransjen

Nå og i årene som kommer vil det skje store endringer i kraftsystemet og måten vi og andre netteiere drifter og planlegger. Innføringen av tilknytning med vilkår er derfor bare en av endringene vi må se i sammenheng med andre endringer. Systemansvarlig ønsker derfor vurdere alle avtalene i regionalnett inntil vi forstår mer av hvordan nye tilknytningsvilkår påvirker risiko i drift.

Vi tror det ligger gevinster i å benytte vilkår ved tilknytning for å oppnå rask og kostnadseffektiv tilknytning. For å realisere disse gevinstene blir det nødvendig med mer spesialiserte løsninger herunder automatikk. Vi ønsker tett dialog med bransjen for å finne gode løsninger og ber om innspill til videre utvikling.